

Veda

Yönetmen: Zülfü Livaneli

Senaryo: Zülfü Livaneli

Oyuncular: Sinan Tuzcu (Mustafa Kemal), Serhat Kılıç (Salih Bozok), Dolunay Soysert (Zübeyde Hanım)

2010 / Türkiye / Türkçe / 90'

*Bir fırtına tuttu bizi,
Deryaya kardı.*

Öyle bir fırtına ki bu bir nesli yakaladı, sımsıkı sardı ve çok uzaklara savurdu. Öyle bir fırtına ki bu insanları sevdiklerinden ayırdı. Huzur içinde yaşayıp ölecekleri yerleri sonu kötü biten bir anı haline getirdi. Huzur kokulu topraklar hasret kokmaya başladı. *Veda*, bu fırtınayı konu alıyor.

Ülkemizde Atatürk'ün hala büyük bir tabu ve filmin konusunun da bizzat Atatürk olması Mustafa Kemal'i sevenleri ve sevmeyenleri karşı karşıya getirdi. Bir taraf filmin Atatürk'ü tam olarak yansıtamayacağını, diğer taraf filmin Atatürk'ü daha da tabulaştırarak beyaz perdeye aktaracağını savunuyordu. Böylece *Veda* daha gösterilmeden bir tartışma başladı.

Film, 10 Kasım 1938 günü başlıyor. Hikaye Atatürk'ün çocukluğuna, ilk gençlik yıllarına, askerliğine, Kurtuluş Savaşı'na ve Cumhuriyet dönemine değiniyor. Böyle bakınca *Veda*'yı klasik bir Atatürk filmi olarak görebiliriz. Ancak filmin diğer Atatürk filmlerinden farkı aslında baş karakterin Mustafa Kemal değil, Salih Bozok oluşu. Filmdeki tüm olayları Ata'nın çocukluk arkadaşı ve yaveri Salih Bozok'un gözünden görüyor, sesinden dinliyoruz.

Veda, sinemalarda gösterilmeye başladığı günden itibaren övgüleri ve eleştirileri almaya başladı. Filmin eleştiri alan bir yönü, savaflara ve devrimlere az, ağırlıklı olarak Atatürk'ün ilişkilerine odaklanması. Kanımca, filmi özel yapan ve diğer Atatürk konulu filmlerden ayıran yönü bu. *Kurtuluş* (1994) dizisi, *Cumhuriyet* (1998) filmi gibi savafları ve devrimleri konu alan örnekler varken, *Veda*'nın da ağırlıklı olarak bu konulara odaklanması tekrardan öteye gitmezdi. Zülfü Livaneli, bu tekrara düşmeyerek filmi diğer örneklerinden bir adım öteye taşımış. Üstelik Mustafa Kemal'in Fikriye ve Latife Hanımlarla olan ilişkilerini, baş yaveri ve çocukluk dostu Salih Bozok'la olan samimiyetini göstererek Atatürk'ün aslında çok da konuşulmayan insani yönünü gözler önüne sermiş. Atatürk'ün sadece 'ölüme meydan okuyan bir kuşağın lideri' değil, aynı zamanda herkes gibi bir insan, bir evlat, bir sevgili ve bir dost olduğunu gösterip imgelerdeki sadece lider Mustafa Kemal'i bir nebze de olsa yeniden oluşturmaya çalışmış.

Savaş sahneleri, savafların ne kadar acımasız ve aslında görüldüğünün aksine acizce olduğunu başarılı bir şekilde gözler önüne sermiş. Balkan Göçü ve İzmir'in yeniden Türk hakimiyetine geçişi sırasında halkların yaşadıklarını çok net görebiliyoruz. Aynı sefalet, aynı hüznün, aynı korku. Türk ya da Yunan doğup büyüdüğü ve vatan bildiği topraklardan ayrılmak insanlara aynı duyguyu veriyor.

Oyunculukların genel olarak düzgün ve başarılı olduğu filmde Zübeyde Hanım'ı canlandıran Dolunay Soysert ve Salih Bozok'u canlandıran Serhat Mustafa Kılıç çok başarılı oyunculuklar çıkarmışlar. Müzikleri Zülfü Livaneli tarafından hazırlanan ve Rumeli türkülerinin de sıkça duyulduğu *Veda*, doğru müziklerin doğru sahnelere başarılı bir şekilde yerleştirilmesiyle bu kısımlarda seyircisine dört dörtlük bir seyir keyfi yaşıyor.

Veda, ayrılıkların hikayesi. Göçlerin, kıyımların, insanlık utancının, bir halkın yeniden dirilişinin, devrimlerin hikayesi. *Veda*, Mustafa'nın, Salih'in, Zübeyde'nin, Fikriye'nin, Latife'nin hikayesi. *Veda*, afişlerinde her ne kadar ölüme meydan okuyan bir kuşağın hikayesi olarak gösterilse de fırtınaya tutulan ve savrulan bir kuşağın hikayesi. *Veda*, bir Atatürk hikayesi olmaktan öte, Selanik'i bir daha göremeyen insanların hikayesi. *Veda*, gözlerini hasret içinde yuman insanların hikayesi.

Kerem Renda